

ségességének megemlítésével. S hiába vitatja, hogy *A háború hatása a módszerre* címet helyesen választotta meg, mert ott csak az egyes tárgyak anyagába próbálja bevinni a háború vonatkozásait. Legsikerültebb a VII. (nem háborús!) dolgozat, de még abba is belekerül ilyen furcsaság: «A lopás első büntetése az ellopott tárgynak visszaadása.» Talán csak nem mehet ez büntetésszámba?! Az öt utolsó fejezet már csak erőszakoltan kapcsolható a könyv címéhez s ezekre való tekintettel helyesebb lett volna általában *Pedagógiai elmefuttatások*-nak neveznie az egész munkát. Ha még hozzátesszük, hogy a sajtóhibák kiküszöbölése előnyére vált volna a könyvnek: körülbelül elmondtunk róla mindent, ami a szakembereket érdekelheti. A buzgóságot és egyszerűtetet nem akarjuk a szerzőtől elvitatni.

(Ipolyság.)

Barczán Endre..

Vekardi Béla: Tanítsuk-e a latin nyelvet? Tájékoztató a középiskola iránt érdeklődő művelt nagyközönség számára. Hódmezővásárhely, 1914. Roth Antal. 8°, 182 l. 2 kor.

A szerző az iskolától azt várja, hogy az ifjú nemzedéknek adja meg «az élet legszebb éveinek lehető legértékesebb felhasználását és lehető legnagyobb boldogságát!» Hogy az iskola ezt a célját elérhesse, gyökeresen át kell alakulnia. Fel kell szabadulnia a formalizmus nyúge alól, fel kell szabadítania az ifjúságot a testi és szellemi fejlődése elé állított mesterséges korlátoktól. Az iskolának nem kell a fejlődés számára merev kereteket felállítania, hanem az ifjúság részéről megnyilvánuló egyéni hajlamokhoz kell alkalmaznia a maga eljárását. Amint a szerző erről beszél, látjuk, hogy éles szeme, önálló gondolkodása, érző szíve és kitűnő dialektikája van s kétségtelenül igaza is van ezekben a gondolataiban. A mai iskola nem tudja magát a tanulóifjúsággal megkedveltetni. Azonban — bármennyire becsülöm is a szerző egyéni bátorságát — nem követhetem a végső következtetés levonásáig. A szerző ugyanis könyvének címében föltett kérdésére határozott és számtalan okkal támogatott *nem*-mel felel. Ne tanítsuk a latin nyelvet! A latin nyelv a legfőbb megtettesítője az iskolai formalizmusnak, ergo: *censet auctor linguam Latinam delendam esse*. Ez az átalakított latin idézet önkéntelenül merült fel és vetődött papirosra, lévén jómagam is deákos műveltségű ember. De azért nem mondok a szerzőnek feltétlenül ellene. Meggyőződésem szerint azonban a kérdést nem az itt használt alakban kell feltenni, mert a célhoz, az iskola helyes reformjához ebben a másik alakjában juttatja a kutatót közelebb: *szüksége van-e mindenkinek a deákos műveltségre?* T. i. mindazoknak, akik ma ennek az útjára lépnek. A minősítési törvény

reformjával, az elemi és középiskola kapcsolatának megteremtésével, a kiválogatódás tervszerű irányításával, egyáltalában a sokszor követelt köznevelési egység megteremtésével elérhetnénk azt, ami ma utópiának látszik. Ha nem 60—70 gyermek verődnek össze egy tömegbe, hogy szülői akaratából végigrobotolja a latinnal és sok minden egyébbel körülbástyázott, iskolának nevezett, de fogháznak képzelt intézetet, hogy a végén megkapja a kenyeretadó bizonyítványt, — hanem büszkén bevonulna egy 20—25 tagot számláló lelkes csapat, mely felsőbbrendű műveltségre vágyik, akkor annak a számára bátran megmaradhatna a latin nyelv, mert az valóban hasznát látná. Ez a megválogatás feltétlenül szükséges. Úgy, ahogy pl. a zeneakadémia megválogatja a növendékeit. Meg is van az eredménye! Kövesse a tudósiskola is a példát! Ehhez az kell, hogy a gimnázium lehessen ismét csakugyan tudósiskolává. Ez azonban csak akkor lehetséges, ha a középiskola reformjával az egész köznevelés reformja együtt jár. Ha nem így lenne, akkor mindenképen igazat kellene adnunk Vekerdi-
nek: hagyjuk el egészen a latint, mert tömegtanításra nem való.

Szöts Gyula.

Deutsche Krüppelheime in Wort und Bild. Herausgegeben von Pfarrer Hoppe-Nowawes. Halle a. S., C. Marhold 1914. VIII + 160 l. Kötve 5 márka.

A magyar gyógyító pedagógia figyelmét a háború a nyomorékok ügyére nagyobb mértékben ráterelte. Valóban csodálatos, hogy éppen a testileg rendellenes gyermekek, kiknek abnormitása a maga feltűnő durvaságában jelenik meg előttünk, mindeddig a gyógyító pedagógia keretén kívül állottak. Egy lépéssel tovább jutottunk e téren is. A *közokt. minisztérium* e sorok írójának javaslatára *elben hozzájárult ahhoz, hogy a nyomorékok gyógyítása és nevelése is a gyógyító pedagógia hatáskörébe utaltassék.* Ezek a mozzanatok időszzerűvé teszik Hoppe művének ismertetését. Nem tudományos munka, hanem ismertető, leíró gyűjtemény. Mint ilyen, nagy haszonnal forgatható, bár teljességre és tárgyilagosságra egyáltalán nem tarthat számot. Németországnak a mű megjelenése idejében fennállott 42 intézete közül csak 28-ról számol be a szerkesztő, de még így is tájékozódhatunk valamelyest Németország nyomorék-ügyéről. A nyomorék gyermekekről való gondoskodás első kezdeteit Dél-Németországban találjuk az 1832-dik esztendőben. Nem szabad rendszeres gyógyító nevelésre gondolnunk, hanem csak szórványos segítségre: művésztagok készítésére, keresetképesek elhelyezésére stb. A nyomorékoknak az első 25 évben keletkezett otthonai leginkább az evang.